

Juventas oštro osuđuje brutalni homofobični napad na Danila Marunovića, Todora Vujoševića i Mirka Boškovića

NVO Juventas oštro osuđuje brutalni homofobični napad na: Danila Marunovića, Todora Vujoševića i Mirka Boškovića koji se dogodio rano jutros u Podgorici i ovom prilikom poziva nadležne državne organe da upotrijebe sve kapacitete kojima raspolažu u otkrivanju i kažnjavanju počinioca ovog krivičnog djela.

Jutrošnji napad još jedan je u nizu dokaza nedopustivo visokog nivoa homofobije i transfobije u našem društvu. Ovaj brutalni fizički napad na prijatelje LGBT osoba predstavlja pravi pokazatelj društvenog položaja LGBT osoba u Crnoj Gori i dokaz je da homofobija i transfobija ne ugrožavaju samo osobe LGBT osoba već i njihove prijatelje, članove porodice i sve građanke i građane Crne Gore uopšte.

Ovo je, nažalost, i još jedna opomena nadležnim organima da se nasilničko ponašanje mora oštro sankcionisati i da su upravo određeni članovi navijačkih podgrupa odavno identifikovani od strane aktivista za ljudska prava LGBT osoba kao oni koji su najveća prijetnja fizičkom integritetu i životima LGBT osoba.

Podsjećamo i da je Crna Gora kao potpisnica Preporuka Savjeta Evrope o mjerama borbe protiv diskriminacije zasnovane po osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta koje u posebnoj dijelu tretiraju borbu protiv homofobije i transfobije u sportu, odnosno kod sportskih i navijačkih grupa, dužna da se bori protiv ove društveno pogubne pojave i u sportu. Posebnu odgovornost za unapređenje postojećeg stanja, s toga, ima i Ministarstvo prosvjete i sporta.

Ovo je prilika i da napomenemo da je jutrošnji zločin, nedvosmisleno zločin učinjen iz mržnje, kao i da domaće zakonodavstvo, nažalost, ne poznaje taj pravni instrument kao otežavajuću okolnost prilikom određivanja presude počiniocima ovog krivičnog djela.

Nadamo se da će ovaj nemili događaj biti opomena koja će motivisati policiju, sudstvo i tužilaštvo da se na pravi način uhvate u koštac sa homofobijom i transfobijom u Crnoj Gori i da će počinioci biti sankcionisani u skladu sa zakonom i važećim propisima.

Ministarstvo prosvjete i sporta u saradnji sa Juventasom distribuiralo prvi stručni tekst o homofobiji namijenjen nastavnom kadru

U najnovijem broju lista crnogorskih kulturnih, prosvjetnih i naučnih radnika „Prosvjetni rad“ objavljen je tekst „Jednakost svih građana – jedino ispravan put“ koji tretira problem homofobije u crnogorskom društvu. Tekst autorke Tamare Milić koji je nastao u saradnji Ministarstva prosvjete i sporta i NVO Juventas.

Ovaj časopis u kojem je prvi put objavljen tekst o štetnim uticajima homofobije, distribuiran je svim školama. Tekst sadrži zvaničan stav o potrebi izgradnje društva bez homofobije, te važnosti aktivnog uključivanja sektora obrazovanja i vaspitanja u ovaj proces.

U zaključku teksta Tamara Milić, Savjetnica u Ministarstvu prosvjete i sporta daje punu podršku pravima LGBT osoba i potrebi za objektivnim učenjem o seksualnosti i seksualnoj orijentaciji, te navodi: *"U skladu sa posvećenošću države Crne Gore za jednaka prava svih svojih građana, potrebno je stalno preispitivati dominantne društvene stavove i suočavati se sa stereotipima i predrasudama usmjerenim ka LGBT osobama. To je jedini ispravan put koji može osigurati poštovanje ljudskih prava, promovisati toleranciju u svim segmentima društva, obezbijediti punu pravnu zaštitu i socijalnu inkluziju osobama drugačije seksualne orijentacije." ... "Politika jednakosti zasniva se na pružanju objektivnih informacija u vezi sa seksualnom orijentacijom i rodnim identitetom. Na taj način se omogućava obrazovanje u okruženju bez nasilja, maltretiranja, socijalne isključenosti ili drugih oblika diskriminatornog i ponižavajućeg postupanja koji se odnose na seksualnu orijentaciju ili rodni identitet."*

Podsjećamo da je Juventas tokom novembra 2011. sproveo istraživanje među srednjoškolcima, te izmjerio visok nivo homofobije. Krajem 2010. godine disciplinski je kažnjena profesorica psihologije iz srednje škole u Podgorici koja je javno širila homofobne stavove. Podaci sa terena ukazuju na izostanak edukativnih sadržaja o seksualnoj orijentaciji i homofobiji u implementaciji školskih programa.

S toga, aktivno uključivanje Ministarstva prosvjete i sporta u kampanju protiv homofobije predstavlja važan, ključni doprinos, koji Juventas ovom prilikom pozdravlja.

Proaktivni pristup Ministarstva prosvjete i sporta u Vladi Crne Gore u odnosu na ljudska prava LGBT osoba vodi ka većem osiguranju sigurnosti školskog okruženja, te smanjenja nasilja i diskriminacije kroz edukaciju u cilju stvaranja društva jednakih mogućnosti.

Tekst objavljen u „Prosvjetnom radu“ možete preuzeti [ovdje](#).

Preporuke crnogorskih srednjoškolaca o zaštiti životne sredine i održivog razvoja u Crnoj Gori

Krajem marta 2012. godine u Budvi Juventas je organizovao Nacionalnu konferenciju učenika srednjih škola o procesu evropskih integracija: „Evropske vrijednosti za mlade“, tokom koje su kreirane preporuke iz zaštite životne sredine i održivog razvoja.

U okviru četvorodnevne konferencije, učenici srednjih škola iz svih crnogorskih opština su se putem panel diskusija informisali o različitim aspektima Evropske unije i procesu evropskih integracija, gdje su imali priliku da diskutuju sa istaknutim članovi crnogorskog političkog života i javnog sektora i međunarodne zajednice. Učenici su, zajedno sa predavačima, kreirali preporuke iz različitih oblasti, u skladu sa evropskim standardima, čijom bi se primjenom poboljšalo stanje u Crnoj Gori iz tih oblasti.

Radnom grupom je koordinirala Biljana Gligorić, predstavnik NVO Expeditio, a preporuke su distribuirane svim relevantnim crnogorskim institucijama, koje se bave politikom zaštite životne sredine i održivog razvoja.

Navedene preporuke i Nacionalna konferencija predstavljaju dio projekta "Evropske vrijednosti za mlade", finansiranog od strane Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, a koji sprovode NVO Juventas, u partnerstvu sa Centrom za monitoring-Cemi i NVO Bonum.

Preporuke možete preuzeti [ovdje](#).

Potrebno je dalje razvijanja kapaciteta u pravcu pružanja adekvatne zdravstvene zaštite za transrodne osobe

Sedmog marta ove godine, izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju napravljen je veliki korak naprijed kada su ljudska prava transrodnih osoba u Crnoj Gori u pitanju, kada im je omogućeno pravo da država finansira 80% sredstava potrebnih za operaciju promjena pola iz medicinskih razloga.

Rok za donošenje protokola kojima će biti osigurana upotreba ovog prava u praksi je godina dana od usvajanja zakona. S obzirom na postojanje značajnog interesovanja transrodnih osoba za korištenjem ovog prava, Juventas podsjeća na važnost što ranijeg donošenja ovih protokola.

NVO Juventas trenutno ima stalni kontakt sa četiri transrodne osobe (dva trans muškarca i dvije trans žene), od kojih troje želi da započne proces tranzicije.

Protekle nedjelje je, uz pomoć Juventasovih terenskih radnika i tima za podršku, jedna od naših klijentkinja uspostavila prvi kontakt sa psihijatrom u Centru za mentalno zdravlje u Podgorici. Dalji proces će biti nastavljen uz Juventasovu podršku, pošto budu kreirane procedure i protokoli koji će omogućiti primjenu novih zakonskih mogućnosti u praksi.

Juventas će pružiti podršku tokom procesa kreiranja protokola i staviti na raspolaganje svoje kapacitete institucijama koje budu učestvovala u tom procesu, a sa ciljem što skorijeg kvalitetnog kreiranja ovih dokumenata. U vezi sa tim Juventas je već napravio početne dogovore sa nadležnim institucijama.

Osim izrade protokola za promjenu pola iz medicinskih razloga, potrebno je što prije definisati precizne procedure za izmjenu oznake pola i imena u ličnim dokumentima, kao i izmjenu jedinstvenog matičnog broja u slučaju promjene pola, kako bi sve zakonske procedure bile kompletirane, a samim transrodnim osobama omogućeno da sa što manje negativnih posljedica u svakodnevnom životu prođu cijeli proces.

Ovom prilikom podsjećamo i da su transrodne osobe izložene veoma visokom nivou stigmatizacije, diskriminacije i svakodnevnom verbalnom i fizičkom nasilju, te im je potrebna povećana podrška i zaštita od strane nadležnih institucija.

Potrebu konkretnih izmjena zdravstvenih propisa u vezi sa tretmanom transrodnih osoba još od 2008. godine zagovarao je mr Aleksandar Saša Zeković, istraživač kršenja ljudskih prava, koji je i autor prvih istraživanja i stručnih radova o ovoj temi u nasoj zemlji. Izmjena Zakona o zdravstvenom osiguranju uz ostala prateća unapređenja regulative i prakse bila je predviđena i lobirana kroz Akcioni plan za borbu protiv homofobije koji je, aprila 2011., izradila koalicija NVO "Zajedno za LGBT prava" pokrenuta od strane Juventasa. Same izmjene navedenog zakona usvojene su poslije višemjesečnog lobiranja kolega iz organizacije "LGBT Forum Progres".

Rezultati istraživanja o stepenu homofobije među crnogorskim srednjoškolcima/kama

Istraživanje koje je za potrebe Juventasa sproveo Centar za monitoring u 32 srednje škole u Crnoj Gori, pokazalo je da:

- 46% anketiranih smatra da je homoseksualnost bolest
- 45.92% anketiranih uopšte nije saglasno sa tvrdnjom da homoseksualci imaju puno pravo na svoju seksualnu orijentaciju
- 35.36% anketiranih smatra da država treba da radi na suzbijanju homoseksualnosti, 22.99% nije ni saglasno, ali nije ni protiv ove tvrdnje, dok je 25.25% anketiranih učenika/ca uopšte nije podržalo ovakav stav.

Istraživanje je realizovano u novembru 2011. godine na reprezentativnom uzorku od 3593 učenika/ce prva tri razreda srednjih škola u Crnoj Gori. Anketirani su učenici/e gimnazija, srednjih stručnih i srednjih zanatskih škola.

Rezultati sprovedenog istraživanja ukazuju na potrebu za aktivnostima među srednjoškolcima/kama usmjerenih ka dizajniranju i uključivanju proširenog sadržaja o seksualnom identitetu, seksualnoj orijentaciji, rodnom identitetu u nastavnim planovima i programima na svim nivoima obrazovanja, kao i sprovođenje dodatnih istraživanja stavova djece i mladih u odnosu na seksualnost, seksualnu orijentaciju i rodni identitet, sprovođenje edukacije nastavnog osoblja, kreiranje i distribuciju edukativnog materijala namijenjenog kako učenicima/ama tako i nastavnom osoblju. Pomenute aktivnosti prepoznate su u nacrtu Strategije za borbu protiv homofobije.

Prethodno istraživanje koje je u julu 2010. godine za potrebe Juventasa sproveo Centar za monitoring ukazalo je da se većina ispitanika ne bi protivilo razgovoru o seksualnim i rodnim identitetima u školi.

Ovogodišnja JUVENTAS-ova kampanja za borbu protiv homofobije i transfobije “Živi svoj život” napominje da je svaki dan dan borbe protiv homofobije i transfobije.

Kampanja “Živi svoj život” je dio projekta “Zdravlje i prava” koji koji kroz kancelariju UNDP-a, podržava Globalni Fond za borbu protiv AIDS-a, tuberkuloze i malarije.

Osigurati punu zdravstvenu zaštitu lica lišenih slobode

NVO Juventas poziva Ministarstvo zdravlja i Ministarstvo pravde i ljudskih prava u Vladi Crne Gore na rješavanje situacije povodom zdravstvenog tretmana lica koja se nalaze u Zavodu za izdržavanje krivičnih sankcija Crne Gore.

Juventas poziva nadležne institucije i ministarstva da iskoriste mehanizme koji im stoje na raspolaganju i u najkraćem mogućem roku dođu do sporazuma o snošenju troškova dijagnostike i liječenja osuđenih lica koja se nalaze u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija Crne Gore, a u skladu sa pravnim aktima Crne Gore i međunarodnim konvencijama.

Tokom ove sedmice Zavod za izvršenje krivičnih sankcija je, na prijedlog Juventasa inicirao sastanak sa predstavnicima Instituta za javno zdravlje Crne Gore, Ministarstvom zdravlja, Ministarstvom pravde i ljudskih prava, Fondom zdravstvenog osiguranja Crne Gore i NVO Juventas. I pored dugogodišnjeg problema sa korišćenjem prava na zdravstvenu zaštitu osuđenih lica u konkretnom segmentu dijagnostike i tretmana infekcije virusom hepatitisa C, predstavnici Ministarstva zdravlja niti Ministarstva pravde i ljudskih prava, krovnih i odgovornih institucija, nijesu prisustvovali sastanku. Ipak, nadamo se da će predstavnici relevantnih institucija u što kraćem roku, utvrditi i sprovesti postupke u cilju rješavanja ovog značajnog problema.

Tokom marta 2012. godine Institut za javno zdravlje Crne Gore je, u partnerstvu sa Zavodom za izvršenje krivičnih sankcija i saradnji sa NVO Juventas, sproveo prvu bio-bihejvioralnu studiju sa licima koja su se u tom trenutku nalazila u Zavodu. Studija je rađena kao prikaz trenutnog stanja i sastojala se iz 2 segmenta: anketno ispitivanje ponašanja i uzorkovanje krvi učesnika studije, kako bi se utvrdila prevalenca HIV-a, te virus hepatitisa B i C. Studija je sprovedena u okviru nacionalnog projekta „Podrška sprovođenju nacionalne strategije za AIDS“, finansiranom od strane Globalnog fonda za tuberkulozu, AIDS i malariju preko kancelarije UNDP- ja u Crnoj Gori. Iako nije testirana cjelokupna zatvorska populacija, broj registrovanih slučajeva zahtijeva regrutovanje hitnih mjera liječenja pacijenata i suzbijanja daljeg širenja infekcije.

Već duži niz godina, evidentan je određeni broj osuđenih lica, nosioca virusa hepatitisa C, koji iskazuju želju i potrebu za dijagnostikom i liječenjem, a koju Zavod za izvršenje krivičnih sankcija Crne Gore nije u mogućnosti da sprovede usljed nepostojanja protokola o daljem postupanju. Pored prepreka pravno- administrativne prirode, postoje i brojne prepreke u izvršnom djelovanju, a usljed nepostojanja sporazuma među nadležnim institucijama: Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, Ministarstva zdravlja, Ministarstva pravde i ljudskih

prava, prije svega po pitanju budžetskih linija iz kojih pomenute medicinske usluge treba platiti.

Pružanje medicinskih usluga zatvorenim licima na nacionalnom nivou uređeno Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, Zakonom o zdravstvenom osiguranju i Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija. Takođe, ostvarivanje medicinske zaštite i njege za zatvorena lica, utvrđeno je kao minimalni standard, dokumentom "Standardna minimalna pravila za postupanje sa zatvorenima", koji je usvojen na kongresu Ujedinjenih nacija 1955. godine, kao i "Evropskim zatvorskim pravilima" iz 2006. godine donijetih u formi preporuka od strane Komiteta ministara Savjeta Evrope.

Ovim javnim obraćanjem želimo da ukažemo na neophodnost da se sistemski, na nacionalnom nivou i u što kraćem vremenskom roku dođe do sporazuma između Ministarstva zdravlja i Ministarstva pravde i ljudskih prava, te Fonda zdravstva Crne Gore o navedenom problemu, kako bi se ispoštovala klauzula o ostvarivanju zdravstvene zaštite unutar institucija zatvorenog tipa.

Zakonski okvir, standardi i preporuke

Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija predviđeno je ostvarivanje prava osuđenih lica na zdravstvenu zaštitu (član 42). Zakon propisuje da se pri javljanju na izdržavanje kazne, utvrđuje zdravstveno stanje osuđenog lica (član 31). Usluge zdravstvene zaštite pružaju se osuđenim licima u prostorijama organizacije (ZIKS-a), u specijalizovanoj bolnici, ambulanti i drugim prostorijama koje ispunjavaju uslove u skladu sa propisima o zdravstvenoj zaštiti (član 43). Ukoliko ne postoje uslovi za tretiranje određenih bolesti u Zavodu, osuđeni se upućuju u ustanovu u kojoj postoje odgovarajući uslovi. Vrijeme koje je provedeno na liječenju u drugim ustanovama, uračunava se u izdržavanje kazne, kako i propisuje ovaj zakon.

Zakon o zdravstvenoj zaštiti propisuje da se sredstva za pokrivanje troškova iz oblasti zdravstvene zaštite obezbjeđuju iz budžeta licima koja su na izdržavanju kazne zatvora, kao i licima kojima je izrečena mjera obaveznog čuvanja i obaveznog liječenja alkoholičara i narkomana (član 13, stav 10). Zakon o zdravstvenom osiguranju propisuje pokrivanje troškova medicinske zaštite osiguranim licima, u koje podrazumijeva istu kategoriju lica kao i Zakon o zdravstvenoj zaštiti (licima koja su na izdržavanju kazne zatvora) (član 7, stav 25).

Trenutno stanje u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija predstavlja direktno kršenje zakonski propisanih standarda zdravstvene zaštite, budući da se stanje prevalencije hepatitisa B i C nije adekvatno registrovalo, sprovođenjem medicinskih pregleda po prijemu zatvorenika, kao i da se nije sprovodila kontinuirana medicinska zaštita. Dodatni problem predstavlja činjenica da tako visok stepen prevalencije hepatitisa B i C nije zabilježen odmah po prijemu zatvorenika u prostorije zavoda, te se samim tim ne može utvrditi da li je visok stepen prevalencije uzrokovan prenošenjem virusa u Zavodu.

Jedan od značajnih standarda predstavlja pružanje medicinskih pregleda i konsultacija u zatvorima koji se odnose na prenosive bolesti. Tako, zatvori treba da sprovode, pored dijagnostikovanja i tretiranja, programe prevencije koji se odnose i na virus hepatitisa B i C. U slučaju da Zavod za izvršenje krivičnih sankcija nema kapaciteta za pružanje medicinske

zaštite i njege licima na izvršenju kazne zatvora, onda se ta lica upućuju u specijalizovanu ustanovu, gdje lica mogu ostvariti neophodnu medicinsku njegu, besplatno, dok se vrijeme provedeno u specijalizovanoj ustanovi uračunava u služenje kazne zatvora, kako i propisuje Zakon o izvršenju krivičnih sankcija.

Tretman hepatitisa u zatvorima – značaj za zdravlje pacijenata i cjelokupne zajednice

Tačan broj zatvorenika inficiranih virusom hepatitisa C je na globalnom nivou nepoznat. Međutim, po međunarodnim istraživanjima smatra se da, u prosjeku, 40% lica koja su lišena slobode su nosioci virusa hepatitisa C, nasuprot 2% nosilaca iz opšte populacije. Nedostupnost konkretnih podataka o prevalenci ovog virusa u zatvorima proizilazi iz činjenice da većina zatvora ne sprovodi testiranje, čime se onemogućava i liječenje ovog virusa.

S toga je posebno pohvalna činjenica da je Institut za javno zdravlje uz podršku Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija i sa implementacionim partnerom Juventasom sproveo istraživanje o prevalenci hepatitisa C, hepatitisa B i HIV-a među zatvorskom populacijom.

Posebna izloženost zatvorske populacije virusu hepatitisa C proizilazi iz činjenice da se značajan broj lica lišenih slobode dovodi u vezu sa zloupotrebom psihoaktivnih supstanci. U zatvorskim uslovima postoje stroge procedure i kontrole kojima se suzbija korišćenje psihoaktivnih sredstava tokom izdržavanja zatvorske kazne, ali iskustvo pokazuje da zavisnici nastavljaju sa praksom korišćenja narkotika i nakon osluženja iste, čine se iznova izlažu riziku od dobijanja ili prenošenja virusa hepatitisa C ili HIV-a.

Upravo zbog toga, neriješavanje pitanja hepatitisa C i B u zatvorima doprinosi sveukupnom povećanju troškova koji se izdvajaju na medicinsku zaštitu. Lica koja nose virus hepatitisa C, a koja su na izdržavanju kazne zatvora, nakon puštanja na slobodu, jednako doprinose troškovima sistema zdravstvene zaštite, odnosno jednako opterećuju budžet Crne Gore bilo da se nalaze u zatvoru ili van njega, a pri tom, mogu prenijeti infekciju. Jedina razlika u tretiranju hepatitisa C u i izvan zatvora može se, u takvim okolnostima, ogledati u različitoj budžetskoj jedinici iz koje se izdvaja novac.

Iako iziskuje značajna sredstva, tretman hepatitisa C u zatvorima, pored toga što je zakonom garantovan, predstavlja najbolje moguće rješenje, kojim će se pozitivno uticati na zdravstveno stanje u cjelokupnoj zajednici. U tom smislu, zatvori predstavljaju najbolje okruženje za tretiranje visoko izloženih pojedinaca kada je hepatitis C u pitanju, i predstavlja najefikasnije rješenje u smislu suzbijanja prevalencije hepatitisa u opštoj populaciji. Tako je tretiranje hepatitisa C u zatvorima jeftinije od netretiranja ove bolesti.

Kada govorimo o zatvorima kao najpogodnijem načinu tretiranja hepatitisa C, kako god visoko izloženih pojedinaca, tako i u kontekstu zdravlja zajednice, bitno je ukazati na nekoliko značajnih faktora koji idu u prilog ovakvom stavu. Prije svega:

a) Tretman hepatitisa C koji zahtijeva konstantan monitoring pacijenta, bio bi dostupan licima koja, sasvim moguće, ne bi imala zdravstveno osiguranje da nijesu lišena slobode. Takođe, konstantan monitoring stanja pacijenta lakše je sprovesti u zatvoru.

b) Lica koja imaju historiju alkoholizma ili korišćenja psihoaktivnih supstanci, u zatvorima imaju bolje uslove za ostvarivanje boljih rezultata tretmana, usled lakše kontrole njihove zavisnosti, što i smanjuje troškove njihovog liječenja.

c) Na kraju, ovu vrstu pacijenata (lica koja su na izvršenju kazne zatvora), lakše je eksponovati obrazovnim programima kojima se suzbijaju rizično ponašanje, prenošenje bolesti, ali i smanjivanje rizika od progresivne bolesti jetre.

NVO Juventas od 2004. godine sprovodi edukativni program koji je usmjeren na prevenciju krvlju prenosivih infekcija među zatvorenicima.

Preporuke crnogorskih srednjoškolaca o obrazovanju u Crnoj Gori

Juventas je u okviru projekta "Evropske vrijednosti za mlade", koji sprovodi u saradnji sa Centrom za monitoring – Cemi iz Podgorice i NVO Bonum iz Pljevalja, krajem marta 2012. godine organizovao Nacionalnu konferenciju učenika srednjih škola o procesu evropskih integracija. Konferencija je održana u zgradi Akademije znanja u Budvi, na kojoj je učestvovalo preko 150 učenika srednjih škola sa teritorije Crne Gore.

Crnogorski srednjoškolci su imali priliku da tokom četvorodnevne konferencije učestvuju u panel diskusiji "Obrazovanje i mladi", gdje su razgovarali na temu obrazovanja i to o obrazovanju kao prednosti i uslovu Evropske unije, značaju mladih u procesu evropskih integracija, prednostima koje će mladi steći članstvom u Evropskoj uniji, načinima na koje mladi mogu doprinijeti procesu integracija itd.

Nakon panel diskusije, učenici su svakodnevno učestvovali u radnoj grupi "Obrazovanje i mladi" kojom je moderirala Marija Ružić, koordinatorka omladinskog programa iz Juventasa. U radnim grupama srednjoškolci su zaključili da je neophodno uvesti određena poboljšanja u oblasti obrazovanja u Crnoj Gori.

Probleme koje su tokom panel diskusija i radnih grupa srednjoškolci uočili u strukturi obrazovnog kadra, lošeg sprovođenja reforme u obrazovanju Crne Gore i loše upisne politike možete pogledati .

Obilježavanje 17. maja - Međunarodnog dana borbe protiv homofobije i transfobije

NVO Juventas već četvrtu godinu zaredom obilježava 17.maj, „Međunarodni dan borbe protiv homofobije i transfobije". Ove godine, kao i ranije, to činimo kampanjom koja ima za

cilj podizanje nivoa znanja i svijesti građana/ki o ovoj negativnoj pojavi u crnogorskom društvu, a koja će, počevši od danas, trajati narednih nekoliko mjeseci.

Obilježavanjem ovog dana u Crnoj Gori kao i u više od 50 zemalja svijeta, javnost se podsjeća na štetu koju homofobija nanosi društvu, kao i to da se protiv ove društveno degradirajuće pojave treba otvoreno boriti.

Ćutnja u dugom periodu do prije tri godine, kada je u stvari započelo javnije zagovaranje prava LGBT osoba, odobravalala je duboko ukorijenjene stereotipe i predrasude koje i dan danas imamo priliku da čujemo u javnom diskursu Crne Gore. Bila je paravan verbalnom i fizičkom nasilju koje su LGBT osobe trpjele, jer jednostavno "nisu postojale". Mediji u Crnoj Gori promovišu ljudska prava LGBT osoba i zajedno sa ostalim činiocima civilnog sektora, u prvom redu nevladinim organizacijama i aktivistima, su uspjeli da pomjere javno mnjenje ka nešto tolerantnijem polu. Iako su tokom proteklih godina u Crnoj Gori učinjeni značajni koraci kada je promocija ljudskih prava LGBT osoba u pitanju, i dalje smo, nažalost, svjedoci fizičkog i verbalnog nasilja, diskriminacije, prijetnji i uznemiravanja koje lezbejke, gejevi, biseksualne i transrodne Crnogorke i Crnogorci svakodnevno proživljavaju, pa čak i u svojim porodicama. Svjedoci smo svakodnevnog izražavanja homofobije kao društveno prihvatljivog, a čak, u nekim situacijama, i poželjnog ponašanja. Juventas i dalje bilježi nove slučajeve koje se ne prijavljuju policiji i tužilaštvu. Kako bi se na adekvatan način riješio ovaj problem potrebno je korišćenje svih kanala informisanja u cilju upoznavanja opšte zajednice sa ovom različitosti. Građani Crne Gore imaju pravo da dobiju tačne informacije na osnovu kojih će graditi stavove koji, prije svega, počivaju na principima poštovanja ljudskih prava. S druge strane, njegovanje kulture ljudskih prava jeste univerzalna vrijednost koja ne smije da zavisi samo od političkog uticaja međunarodnih faktora, već treba da postoji kao važan dio svakog sistema koji sebe naziva demokratskim.

Slogan ovogodišnje JUVENTAS-ove kampanje je "Živi svoj život". Ovo, s jedne strane, predstavlja težnju da se LGBT osobama obezbijede dostojanstveni uslovi za puno uvažavanje jednakosti. Sa druge strane, ovo je poruka i svim ostalim građanima/kama da promišljaju svoje postupke i imaju svijest o uticaju mržnje na izgovorene riječi i učinjena djela upućena ka ovoj različitosti. Trebamo živjeti svoje živote oslobođene predrasuda. Trebamo živjeti i svoje živote oslobođene straha.

Kampanja "Živi svoj život" je dio projekta "Zdravlje i prava" koji koji kroz kancelariju UNDP-a, podržava Globalni Fond za borbu protiv AIDS-a, tuberkuloze i malarije.

Izabrani dobitnici nagrada za najbolji esej na temu "Evropske vrijednosti za mlade"

Na konkursu za najbolji esej na temu "Evropske vrijednosti za mlade" koji je u martu 2012. godine raspisala nevladina organizacija Juventas pristigli su radovi mladih u kategorijama: evropske integracije i evropske vrijednosti. Eseje su slali mladi iz cijele Crne Gore, gdina starosti od 14 do 24 godine, a najveći broj pristiglih radova napisali su učenici srednjih škola. Autori su dobili sažete smjernice načina na koji treba obraditi izabranu temu, a imali su potpunu slobodu da sami definišu sadržaj i naslov eseja. Svi pristigli radovi su na kreativan i

originalan način prikazivali autorova shvatanja evropskih integracija i neke od evropskih vrijednosti kao što su: demokratija, društvena kohezija, solidarnost, vladavina prava, poštovanje ljudskih prava, mir itd.

Pristigle radove je vrednovala konkursna komisija, koja je početkom maja odabrala najbolje, posebno vrednujući izraženo mišljenje i lični stav autora, prije nego temeljno poznavanje termina i detalja procesa evropskih integracija. Juventas je tim povodom organizovao svečano proglašenje pobjednika i uručenje nagrada na Cetinju u zgradi Skupštine Prijestonice Cetinje, a nagrade je uručila gospođa Ana Nikolić, zamjenica gradonačelnika Prijestonice Cetinje 9. maja 2012. godine na Dan Evrope.

Konkursna komisija je jednoglasno odlučila da se nagrade dodijele sledećim učesnicima konkursa:

I MJESTO:

BRANKA KOVAČEVIĆ iz Pljevalja za esej pod nazivom "Pismo roditeljima"

II MJESTO:

ANDRIJA BOLJEVIĆ iz Podgorice za esej pod nazivom "Ja u EU"

III MJESTO:

DRAGANA ĐOKIĆ iz Berana za esej pod nazivom "Snoviđenja jedne Evropljanke"

Prvonagrađena Branka Kovačević (1994), učenica Gimnazije „Tanasije Pejatović“ iz Pljevalja dobila je novčanu nagradu u iznosu od 300€ i jednodnevni turistički aranžman za dvije osobe od turističke agencije „In Travel“ iz Podgorice. Drugonagrađeni Andrija Boljević (1993), učenik Srednje ekonomske škole „Mirko Vešović“ iz Podgorice, je takođe, novčano nagrađen u iznosu od 200€ i kurs jezika po izboru od strane Škole stranih jezika „Double L“ iz Podgorice. Trećeplasirana Dragana Đokić (1993), učenica Srednje škole „Vukadin Vukadinović“ iz Berana, nagrađena je novčanom nagradom u iznosu od 100€ i kompletom knjiga koje je donirala knjižara „Karver“ iz Podgorice.

Konkurs za najbolji esej predstavlja aktivnost projekta "Evropske vrijednosti za mlade", koji je finansiran od strane Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, a koji sprovodi NVO Juventas u saradnji sa Centrom za monitoring - Cemi iz Podgorice i NVO Bonum iz Pljevalja. Ciljevi ovog projekta su povećanje doprinosa civilnog sektora koji radi sa mladim ljudima u procesu evropskih integracija Crne Gore, kao i doprinos promociji procesa evropskih integracija među mladima u Crnoj Gor

Obilježavanje 9. maja Dana Evrope

Juventas je i ove godine proslavio 9. maja Dan Evrope. U 17 opština u Crnoj Gori realizovane su javne debate na temu: "Crna Gora ima dobru politiku pridruživanja EU". Petim krugom javnih debata ujedno se i završava projekat „Evropske vrijednosti za mlade“, finansiran od strane Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori. Ciljevi ovog projekta su povećanje doprinosa

civilnog sektora koji radi sa mladim ljudima u procesu evropskih integracija Crne Gore, kao i doprinos promociji procesa evropskih integracija među mladima u Crnoj Gori.

Aktivnost projekta koja se odnosi na realizaciju javnih debata počela je prošle godine na Dan Evrope. Ove godine obilježavamo Dan Evrope završnim, petim krugom javnih debata, tako da je za vrijeme od jedne godine realizovano oko 100 javnih debata na teritoriji Crne Gore.

Javne debate su sprovedene 9. maja 2012. godine u sledećim gradovima:

Podgorica: debatni klub Gimnazije „Slobodan Škerović“, vrijeme:12:45h, mjesto: školska biblioteka.

Nikšić: debatni klub Srednje stručne škole, vrijeme:13:00h, mjesto: školski kabinet br. 22.

Kotor: debatni klub Gimnazije Kotor, vrijeme: 12h, mjesto: školska sala za prezentacije.

Tivat: debatni klub Srednje škole „Mladost“, vrijeme: 12h, mjesto: školska učionica.

Budva: debatni klub Školskog centra „Danilo Kiš“, vrijeme: 18:30h, mjesto: amfiteatar škole.

Bar: debatni klub Gimnazija „Niko Rolović“, vrijeme: 16h, mjesto: školska učionica.

Bijelo Polje: debatni klub Gimnazije „Miloje Dobrašinović“, vrijeme: 10:20h, mjesto: svešana sala.

Kolašin: debatni klub Srednje mješovite škole „Braća Selić“, vrijeme: 10:30h, mjesto: prostorije škole.

Andrijevica: debatni klub Srednje mješovite škole, vrijeme: 12:15h, mjesto: školska učionica.

Berane: debatni klub Gimnazije „Panto Mališić“, vrijeme: 10h, mjesto: amfiteatar škole.

Plav: debatni klub Srednje škole „Bećo Balšić“, vrijeme: 13:30h, mjesto: školski Centar za učenje.

Rožaje: debatni klub Gimnazije „30. septembar“, vrijeme: 13h, mjesto: školski kabinet br. 6

Žabljak: debatni klub Srednje škole „17. septembar“, vrijeme: 18h, mjesto: prostorije škole.

Pljevlja: debatni klub Gimnazije „Tanasije Pejatović“, vrijeme: 13h, mjesto: školska biblioteka.

Ulcinj: debatni klub Gimnazije „Bratstvo i jedinstvo“, vrijeme: 10:30h, mjesto: školska učionica br. 19

Mojkovac: debatni klub Srednje škole „Vuksan Đukić“, vrijeme: 10h, mjesto: hol škole.

Javna debata na temu “Crna Gora ima dobru politiku pridruživanja EU” održala se i u zgradi Skupštine Prijestonica Cetinje (ul. Bajova 2), gdje su debateri iz Bara i Cetinja odmjerili snage.

Prisutne je ispred Delegacije EU u Crnoj Gori pozdravio Alberto Cammarata, zamjenik šefa Delegacije EU / Šef sektora za politiku, evropske integracije i privredu, Zlatko Vujović,

predsjednik UO Centra za monitoring – CEMI, kao i koordinatorica omladinskog programa u NVO Juventas, Marija Ružić.

Javna debata na temu “Crna Gora ima dobru politiku pridruživanja EU”

Cetinje, 9. maj 2012, Dan Evrope

„Ovom prilikom Vas obavještavamo da će se 9. maja 2012. godine u zgradi Skupštine Prijestonica Cetinje (ul. Bajova 2), sa početkom u 17:00h održati ceremonija povodom 9. maja, Dana Evrope.“

Ceremonija će se sastojati od javne debate na temu “Crna Gora ima dobru politiku pridruživanja EU”, koju će voditi srednjoškolski, najbolji crnogorski debateri na nacionalnom nivou. Pored toga, događaj će činiti i dodjela nagrada za najbolje eseje na temu evropskih vrijednosti i evropskih integracija Crne Gore.

Prisutne će ispred Delegacije EU u Crnoj Gori pozdraviti Aberto Cammarata, zamjenik šefa Delegacije EU / Šefsektora za politiku, evropske integracije i privredu, Zlatko Vujović, predsjednik UO Centra za monitoring – CEMI, kao i koordinatorica omladinskog programa u NVO Juventas, Marija Ružić. Nagrade za autore najboljih eseja će uručiti predstavnik Prijestonice Cetinje.

Događaj predstavlja dio projekta "Evropske vrijednosti za mlade", koji se realizuje od strane NVO Juventas u partnerstvu sa Centrom za monitoring - Cemi i NVO Bonum. Projekat je finansijski podržan od strane Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori. Ciljevi ovog projekta su povećanje doprinosa civilnog sektora koji radi sa mladim ljudima u procesu evropskih integracija Crne Gore, kao i doprinos promociji procesa evropskih integracija među mladima u Crnoj Gori.

Agendu događaja možete preuzeti [ovdje](#).

Predstavljanje sajta mobilisi.me

NVO Juventas će danas (18. april) u zgradi Rektorata Univerziteta Crne Gore u 17h predstaviti sajt www.mobilisi.me Sajt je nastao kao dio projekta “Evropske vrijednosti za mlade” i predstavlja samo jednu od niza realizovanih aktivnosti u okviru projekta koji finansira Delegacija EU u Crnoj Gori. Sajt treba da postane jedinstvena baza podataka koja nudi mladima iz Crne Gore mogućnost da studiraju ili rade van naše zemlje. Pored velikog broja korisnih informacija koje se ažuriraju na dnevnoj bazi, sajt treba da ujedno bude i podstrek za mlade da iskoriste pravo da dio studija ili praksu ostvare na visokoškolskoj ustanovi u inostranstvu. Pored informacija o aktuelnim stipendijama i praksama, na sajtu možete pronaći informacije o ljetnjim školama, seminarima, konferencijama, kursovima stranog jezika itd.

Prije predstavljanja sajta biće prikazan kratki dokumentarni film „Prijavite se”, koji je TV Vijesti snimila u saradnji sa Delegacijom EU u Crnoj Gori. Tema promocije, kao i dokumentarca biće mobilnost studenata, tj. mogućnosti koje naši studenti imaju kako bi svoje školovanje nastavili u inostranstvu.

Na promociji će govoriti šef Delegacije EU u Crnoj Gori nj/e Leopold Maurer, ambasador Austrije, nj/e Martin Pamer, rektor Univerziteta Crne Gore Predrag Miranović, pomoćnica direktora TV Vijesti Marijana Bojanić kao i predstavnici kancelarija za međunarodnu saradnju. U ime Juventasa će govoriti Maja Marković, asistentkinja na omladinskom programu.

Pres konferencija – potpisivanje memoranduma

Pres konferencija povodom potpisivanja memorandum o razumijevanju između Institucije zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i Juventasa održaće se 28. februara 2012. godine u 11h u PR centru.

Na presu će govoriti:

Marijana Laković- Zamjenica zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore

Jelena Čolaković- Direktorica programa promocije i zaštite ljudskih prava, Juventas

Vlado Dedović- Koordinator pravnog programa, CEMI.

Saradnja obuhvaćena ovim memorandumima odnosi se na unapređenje kvaliteta servisa za LGBT osobe i dokumentovanje slučajeva kršenja ljudskih prava korisnika droga u pravosudnom sistemu Crne Gore. Potpisivanje memoranduma o sporazumijevanju učvrstiće i unaprijediće saradnju koju je Institucija zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore imala sa ove dvije nevladine organizacije.

Pres konferencija “Evropske vrijednosti za mlade” – predstavljanje rezultata istraživanja

Pres konferencija povodom projekta "Evropske vrijednosti za mlade" održaće se 21. februara 2012. godine u 11:00 časova u PR centru, ul. Josipa Broza 23A u Podgorici.

Na pres konferenciji će biti predstavljeni rezultati istraživanja o stepenu informisanosti crnogorskih srednjoškolaca o Evropskoj uniji i procesu evropskih integracija, kao i njihovoj podršci pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji. Istraživanje je sprovedeno među učenicima 32 crnogorske srednje škole.

Istraživanje je dio projekta "Evropske vrijednosti za mlade" koji zajednički sprovode NVO Juventas, Centar za monitoring-CEMI i NVO Bonum. Projekat je finansiran od strane Evropske unije, posredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori.

Planirano je da na konferenciji govore:

11:00 - 11:05 Pozdravna riječ Ivana Vujović- predsjednica UO Juventas

11:05 - 11:20 Nicola Bertolini- Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori: „Mladi i EU."

11:20 - 11:30 Vesna Vučurović- Ministarstvo sporta i prosvjete Crne Gore: "Obrazovanje i EU" - TBC

11:30 - 11:40 Nada Vojvodić- Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija: "Uloga mladih u procesu evropskih integracija"

11:40 - 11:50 Marija Ružić- Juventas: Predstavljanje projekta "Evropske vrijednosti za mlade"

11:50 - 12:20 Ivana Vujović -predsjednica UO Juventas: Predstavljanje rezultata istraživanja.

Nadamo se da ćete ispratiti ovaj značajan događaj za mlade u Crnoj Gori i Bosni i Hercegovini i time dati podršku Juventasovim omladinskim aktivnostima.

Konkurs za najbolji esej

Obavještavamo Vas da NVO Juventas u saradnji sa nevladinim organizacijama Centar za monitoring iz Podgorice i Bonum iz Pljevalja, raspisuje konkurs za najbolje eseje na temu "Evropske vrijednosti za mlade". **Konkurs** se raspisuje u okviru projekta "Evropske vrijednosti za mlade" finansiranom od strane Evropske unije, posredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori.

Eseji mogu pripadati nekoj od sljedećih kategorija:

- *Evropske integracije:* Esej treba da za glavnu temu ima proces evropskih integracija Crne Gore. Na autoru je da odabere na koji način će obraditi temu. Potrebno je da u eseju bude jasno izraženo mišljenje i lični stav autora, prije nego temeljno poznavanje termina i detalja procesa integracija.
- *Evropske vrijednosti:* Rad treba da na kreativan, inovativan i originalan način prikaže autorovo shvatanje neke od evropskih vrijednosti (demokratija, društvena kohezija, solidarnost, vladavina prava, poštovanje ljudskih prava, mir...)

Uz svaki rad je neophodno priložiti:

- Naziv rada
- Ime, prezime, datum rođenja kao i kontakt informacije autora (broj telefona i e-mail).

Na konkursu mogu učestvovati svi mladi od 14-24 godine, državljani Crne Gore.

Eseje je potrebno dostaviti do 20. mart 2012.god. na e-mail adresu juventas@t-com.me">juventas@t-com.me

Najbolji radovi će biti nagrađeni i javno objavljeni. Obezbijedene su novčane nagrade za prva tri mjesta i to: 300€ za prvo mjesto, 200€ za drugo mjesto i 100€ za osvojeno treće mjesto.

Potrebno je raditi na stvaranju normativnog i institucionalnog okvira za poštovanje prava transrodnih osoba iz oblasti zdravstvene zaštite

U svijetlu novih dešavanja na polju ljudskih prava LGBT osoba u Crnoj Gori, Juventas napominje na neophodne promjene institucionalnog i pravnog okvira koje se tiču problematike rodnog identiteta.

Želimo skrenuti pažnju na činjenicu da, za sada, samo jedan zakon tretira pitanje rodnog identiteta, a to je Zakon o zabrani diskriminacije u okviru kojeg se ova kategorija pominje kao jedan od osnova svakog "neopravdanog neposrednog ili posrednog pravljenja razlike, kao i isključivanja, ograničavanja ili davanja prvenstva nekom licu u odnosu na druga lica". Analiza usklađenosti institucionalnog i pravnog okvira sa međunarodnim standardima, rađena za potrebe Juventasa, pokazala je da odredbe vezane za rodni identitet trebaju naći svoje mjesto u Krivičnom zakonu, Porodičnom zakonu, Zakonu o pravima pacijenata, Opštem zakonu o obrazovanju, Zakonu o azilu, ali i mnogim drugim. Takođe, analiza je, između ostalog, stavila akcenat na preciznom definisanju pojma „rodni identitet“ u zakonskim tekstovima i ukazala na važnost ustavnih promjena kako bi se crnogorski građani u domenu ostvarivanja prava mogli nazivati jednakim.

Važno je napomenuti da radna grupa, formirana na nivou Vlade, u ovom trenutku radi na programskom dokumentu borbe protiv homofobije, praćenom akcionim planom, a koji u početnoj verziji izrađenoj od strane Koalicije "Zajedno za LGBT prava", pored ostalog previđa i mjere usmjerene na obezbjeđivanje kompletne zdravstvene zaštite transrodnih osoba. Za strateški cilj ove aktivnosti imaju stvaranje normativnog i institucionalnog okvira za poštovanje prava transrodnih osoba iz oblasti zdravstvene zaštite, a podrazumijevaju:

- Proširivanje liste intervencija koje se mogu vršiti van teritorije Crne Gore (podzakonski akti i međunarodni ugovori);
- Formiranje ekspertskog tima za intervencije i tretmane kod transrodnih osoba.

Napominjemo da je podrška institucija sistema u procesu uvođenja ovih promjena ključna. U ovom slučaju, akcenat je posebno stavljen na Ministarstvo zdravlja, Fond zdravstva, Klinički centar Crne Gore, Domove zdravlja, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, ali i Ministarstvo za ljudska i manjinska prava.

Obuka za 25 službenika Uprave policije Crne Gore

25 predstavnika Uprave policije Crne Gore prošlo obuku:

"Senzitivizacija službenika Uprave Policije za rad sa populacijama sa rizičnim ponašanjem u odnosu na HIV; Profesionalni rizici u policiji"

U organizaciji NVO Juventasa održana je intenzivna dvodnevna obuka za 25 predstavnika *Uprave policije Crne Gore*. U protekla dva dana održan je seminar: *"Senzitivizacija službenika Uprave Policije za rad sa populacijama sa rizičnim ponašanjem u odnosu na HIV; Profesionalni rizici u policiji"*.

Seminar predstavlja dio projekta "Zdravlje na ulici", koji za cilj ima poboljšanje kvaliteta života osoba koje prodaju seksualne usluge i/ili koriste droge injektiranjem u Crnoj Gori. Ova saradnja ima za cilj smanjenje rizika od infekcije HIV-om i ostalih krvlju i seksualno prenosivih infekcija među pomenutim populacijama.

Na seminaru, kojem su prisustvovali predstavnici Uprave policije iz sve tri regije Crne Gore, predavanja su održali dr Aleksandra Marjanović, načelnica Odjeljenja za rad sa ranjivim grupama u Institutu za javno zdravlje Crne Gore i Miodrag Laković, rukovodilac Odsjeka za brobu protiv droge i krijumčarenja u Upravi policije Crne Gore, dok su uvodna predavanja održali Tijana Pavićević, programski direktor i Admir Hadžibegović, programski asistent Juventasa.

Ovo je četvrti u nizu seminara koji je odrađen u protekle tri godine i bazirao se na senzitivizaciji predstavnika Uprave policije za rad sa ranjivim grupama našega društva koje su u povećanom riziku od infekcije HIV-om i ostalim krvlju i seksualnim infekcijama, te diskriminirani i stigmatizirani od strane profesionalnih radnika u državnim službama zdravstvene i socijalne zaštite i bezbjednosti stanovništva. *Obuku su dobili službenici Uprave policije iz sektora za narkotike, krvne i seksualne delikte, te ekipa za vršenje uviđaja*. Teme obrađene na seminaru su: Epidemiologija HIV/AIDS-a u Crnoj Gori i u svijetu, Savjetovišta za HIV u Crnoj Gori, Koncept vulnerabilnosti, Stigma i diskriminacija, Profesionalni rizici u policiji, Psihička trauma- psihosocijalne pomoć, Smanjenje rizika od hepatitis C, HIV i AIDS u policiji.

Projekat *Zdravlje na ulici* se sprovodio kao dio programa "Podrška implementaciji Nacionalne AIDS strategije" Vlade Crne Gore, a pod pokroviteljstvom Globalnog fonda za tuberkulozu, AIDS i malariju, preko kancelarije UNDP u Crnoj Gori.